

5. søndag i åpenbaringstiden 2019: Joh 5,1-15

Dette hellige evangeliet står skrevet hos evangelisten Johannes i det 5. kapitlet:

*Etter dette kom en av jødernes høytider, og Jesus dro opp til Jerusalem. Ved Saueporten i Jerusalem ligger en dam som på hebraisk heter Betesda. Den er omgitt av fem bueganger. Der lå det en mengde mennesker som var syke, blinde, lamme og uføre. *De ventet på at vannet skulle komme i bevegelse, for en engel fra Herren steg fra tid til annen ned i dammen og rørte opp vannet. Den første som steg ned i dammen etter at vannet var blitt rørt opp, ble frisk, uansett hvilken sykdom han hadde. •*

Det var en mann der som hadde vært syk i trettiåtte år. Jesus så ham ligge der og visste at han hadde vært syk lenge, og sa til ham: «Vil du bli frisk?» Den syke svarte: «Herre, jeg har ingen som kan få meg ned i dammen når vannet blir rørt opp. Og når jeg kommer fram, går alltid en annen uti før meg.» Da sier Jesus til ham: «Stå opp, ta båren din og gå!» Straks ble mannen frisk, og han tok båren sin og gikk.

Men det var sabbat denne dagen, og jødene sa til ham som var blitt helbredet: «Det er sabbat, du har ikke lov til å bære båren.» Han svarte: «Han som gjorde meg frisk, sa: ‘Ta båren din og gå!’ » 12 «Hvem er det mennesket som sa at du skulle ta den og gå?» spurte de. Han som var blitt frisk, visste ikke hvem det var, for Jesus hadde

trukket seg unna; det var så mye folk der. Senere fant Jesus mannen på tempelplassen og sa til ham: «Nå er du blitt frisk. Synd ikke mer, for at ikke noe verre skal hende deg.» Mannen gikk da og fortalte jødene at det var Jesus som hadde gjort ham frisk.

Slik lyder det hellige evangeliet.

«Synd ikke mer, for at ikke noe verre skal hende deg.» Hva mener Jesus *nå* da? Hva er verre enn å være syk i 38 år? Og er det da likevel en sammenheng mellom det man gjør og det å bli rammet av en ond skjebne? Jeg trodde ikke det. Jesus avviser jo et annet sted i evangeliet at det er en sammenheng mellom synd og sykdom (Joh 9,3). Så hvorfor ødelegger han hele prekenen for meg med å komme med en slik advarsel?

Jeg ble nødt til å lese Johannesevangeliet fra starten av igjen. Her må det finnes en eller annen *nøkkel* som kan låse opp disse gåtene som plutselig dumpes i fanget på en forsvarsløs teolog som bare ønsker å ta Jesus i beste mening. Heldigvis fant jeg den – nøkkelen - bare noen få vers etter vår tekst, og i dag skal jeg prøve å fortelle dere noe som både er gammelt nytt og alltid aktuelt *godt nytt*:

Nå skal dere høre: Hele plottet i Johannes evangelium bygger på konflikten mellom Jesus selv og den gruppen som nokså unyansert kalles for «jødene», det vil si den religiøse eliten i Jerusalem. Jesus fremstilles som *Ordet* som kommer direkte fra Gud. Nesten fra første

stund gjør han krav på å være Guds sønn. «Ikke bare brøt han sabbaten, men han kalte også Gud sin egen far og gjorde seg selv lik Gud,» forteller Johannes (Joh 5,18). Det er freidig, og jødene ble så rasende at de ville drepe ham. Evangelisten Johannes sitt prosjekt er å vise at Gud kommer til verden for å åpenbare *en annen Gud* enn den vi trodde Gud var! Han kommer så å si som lys som skal splintre det mørket menneskene lever i, et mørke som springer ut av forestillingene om at Gud er en hevngjerrig despot. Når Jesus gjør mirakler, er de *tegn* som skal vise at Gud er noe ganske annet. I alle sine møter med mennesker, slik de skildres i dette evangeliet, bruker Jesus tid på å forklare hvem han er og hvordan hans overordnede mål er å komme med frihet, oppreisning og håp til mennesker som er fanget i tvang og fastlåste tankesett.

Og her ligger poenget: Hva er verre enn være syk i 38 år? Det er å falle inn i - eller tilbake til – et mønster som likner på å være død. I versene etter vår tekst, snakker Jesus om at det er Guds vilje å gi mennesker *liv*: «For slik Far reiser opp de døde og gjør dem levende, slik gjør også Sønnen levende hvem han vil,» sier Jesus (5,21). I møte med den syke ved Betestadammen, demonstrerer han hvordan han gir nytt liv *her og nå* til mennesker som lever i dødens forgård – som Betestadammen nok kan sies å ha vært, der mennesker med alle slags håpløse sykdommer lå og ventet på noe de antakelig hadde sluttet å håpe på for lenge siden.

Når Jesus så sier «synd ikke mer, for at ikke noe verre skal hende deg», er det en invitasjon til å ta imot på den frigjørende Jesus, for *synd* i Jesus sin terminologi, er å avvise ham, eller som han sier det senere i evangeliet: «Synden er at de ikke tror på meg» (Joh 16,9). Å avvise Jesus slik, er å si nei takk til det livet han er kommet for å gi. *Det er verre enn å være syk i 38 år!*

Det virker så opplagt at man må ta imot med begge hender en som kommer med frigjøring og fremtidshåp, men så er det kanskje ikke så opplagt likevel? Hvor lett er det egentlig å bryte opp fra tilvendte forestillinger? Jødene ble rasende på ham og ville drepe ham nesten fra første stund. Det kan vi forstå ut fra et *maktperspektiv*: Den religiøse eliten hadde murt Gud inne i templet og gjort ham utilgjengelig for alle som trengte trøst i sitt liv. Jesus rev, i overført betydning, templet ned og brakte Gud ut på gater og torg, forkynte nåde, liv og lys og eksemplifiserte det gjennom tegn og undre. På den måten rev han grunnen vekk under hele det religiøse byggverket som tok håpet bort fra menneskene i samtiden. Svaret var naturlig nok, stor motstand fra dem som hadde viet livet til det samme religiøse byggverket. *Dem* skal vi ikke bekymre oss for! Verre er det at motstanden mot Jesus kan gjenfinnes i våre egne hjerter.

Ja, for motstanden mot å forlate fastlåste, men likevel trygge mønstre, fantes nok i Jesu samtid, men jeg tror den finnes like mye midt iblant oss. Er *vi* i stand til å ta imot den radikale friheten som Jesus byr oss?

La oss et øyeblikk vende tilbake til mannen med båren, han som hadde ligget på samme flekken i 38 år og ventet på et mirakel. Hvem er han? Kan det tenkes at noen av oss likner på denne levende døde?

Og hva er det å være *levende død*? Jeg tror det er å ha mistet håpet, eller enda verre: å ha låst seg i et tankemønster som gjør at alt håp er utenfor rekkevidde. Jesus hadde funnet veien til dette merkelige stedet i Jerusalem, dammen med de fem buegangene rundt, der man trodde en Herrens engel en sjelden gang ville dyppe vingene sine og gjøre det halvvråtnet vannet om til en frelsens kilde. Jeg tror han ble grepet av forskrekkelse og dyp medfølelse over all elendigheten som gjennom årene hadde hopet seg opp der. Hva annet kunne han gjøre enn å gå bort til den første og beste og spørre: «Vil du bli frisk?»

Og hadde denne lamme mannen visst hvem som snakket med ham, da ville han vel bli fra seg av lykke: *Tenk, Guds sønn tilbyr meg legedom!* Men hva gjør han? Han er så fastlåst i den forestillingen han har trøstet seg til i 38 år, at han begynner å forklare hvor umulig det er for ham å oppnå legedom. *Han har jo ingen til å hjelpe seg...*

Kan denne fortellingen kaste lys over våre liv? Kan det hende vi også har låst oss i noen tankemønstre som holder oss fast i noe som gjør livet vanskelig? Jeg tror på endring. Endring er noe jeg har lært å tro på etter å ha opplevd hvor feil man kan ta. For jeg har også opplevd å være fastlåst i forestillinger som har tatt håpet fra meg og gjort meg

dypt fortvilet. Men så har jeg likevel vært heldig og møtt mennesker som har stilt forsiktede spørsmål: *Er det nå så sikkert at det er slik... Kan det hende at man kan forstå dette annerledes... Hva hadde skjedd dersom du prøvde en ny innfallsvinkel?*

Denne *mistankens hermeneutikk* (Paul Ricoeur) brukes i sjelesorgen for å gi nye perspektiver til livet og kaste nytt lys over noe man trodde kun hadde én mulig løsning. Det ligger i sakens natur at fastlåste forestillinger trenger en nøkkel *utenfra* for å bli låst opp, slik at alternative muligheter blir synlige. I evangeliene møter vi mennesker som trengte hjelp til å bli fri fra sin skjebne. Den historien er ikke slutført: Evangeliet *lever* og kommer til oss som et budskap om at *også vi* kan få hjelp til å bli låst opp og fatte nytt mot. Løsningen på problemene ligger kanskje et helt annet sted enn der du lette? For å finne nøkkelen, trenger vi noen som kan lete sammen med oss. Jesus startet endringsprosessen i Betesta-mannens liv ved å stille et enkelt spørsmål: «*Vil du bli frisk?*» Jeg kan stille et som likner: *Ønsker du å oppleve en endring i livet ditt?*

Så har vi valget: Fortelle oss selv at *Nei, det vil aldri lykkes, for jeg har ingen til å hjelpe meg...* Eller vi kan si: *Ja, jeg vil ha en endring! Vil du hjelpe meg?*

Som kristne lever vi i lyset fra Jesus Kristus. Han er vårt håpsteget. Livet *kan* bli bedre! Den kristne menighet er et fellesskap grunnlagt på

ham som kom for å låse opp stengte dører og gi fremtid og håp. Han har gitt oss i oppdrag å fortsette å skape gode endringer. Tålmodighet, velvilje og tro på at gode ting kan skje, det er egenskaper som er dypt grunnfestet i Kirken. Jeg har troen på dette fellesskapet som byr oss å se på hverandre med forventningsfulle blikk og spørre: *Hva kan du gjøre for meg? Hva vil du jeg skal gjøre for deg?* Gjennom oss som er gitt til hverandre, blir Gud nærværende og virksom i våre liv. Der ligger mitt håp og vårt evangelium.

La oss reise oss og bekjenne vår hellige tro. (979.1 Nicenum)